

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Amos, Abdiam, Et Ionam Prophetas, Commentarij Francisci Lamberti Auenionensis

Lambert, François

Argentorati, 1525

VD16 B 3868

Pars Tertia. Tertio, aduersum Israel, hoc est, regnu[m] decem tribuum, in quo multa insignia paßim repertes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35983

PARS TERTIA.

Hæc dicit Dominus: Super tribus sceleribus Israel, & super quatuor, non cõuertam eum, pro eo quòd uendiderit pro argento iustum, & pauperem pro calciamentis.

A suis criminibus tribus & quatuor, id est, plurimis & grauissimis, non fuit cõuersus Israël, sed in eis dimissus. Incepit enim à primo corũ rege **Ni**eroboam filio **N**abath, cuius abominationes, nempe, uitulorum, & aliorum Idolorum cultum seruauit, donec euersus est, in **A**ssyriosq; translatus. 4. reg. .17. Porro huius indurationis causas aliquot recenset. Primam, eo quòd uendiderit iustum pro pecunia. Putant nonnulli, iustum hic pro **C**hristo accipi, q; sit iustus noster, sed neutiquam hoc putarim, imò neq; sic intelligi potest, quòd sit hæc prophetia aduersum regnum decem tribuum, à quo non fuit **C**hristus uenditus. Nam in regno duarum tribuum fuit ipsa uenditio. Deniq; propter hanc uenditionem, & alia quæ sequuntur, prænunciata fuit uastatio eiusdem regni, ergo illã præcessit, causa eius, scilicet ipsa uenditio. Ergo de uenditione **C**HRISTI minime capitur.

Ut palam fiat hic locus, obserua, quòd uenditio sæpius pro circumuentione capitur. Vnde & apud uulgum aliquãdo dicitur: iste uendidit eum, id est, seduxit. Ergo qui circumuenit ac seducit, quasi eum quem seducit, uendit. Eiusmodi complures fuerunt in Israël, falsi Prophetæ, & repro-
bi Princi =

bi principes, populum mira calliditate circumuenientes, ac seducētes. Ex his unus erat **H**iero-boam filius **N**abath, qui peccare fecit **I**srael. 3. **R**eg. 12. & uniuersi **R**eges ac **P**rincipes, qui eius impietatem imitati sunt. Ex his quoq; fuere uniuersi sacerdotes & propheta **B**aal, excelsorum, utulorum aureorum, & reliquorum idolorum.

Et hi omnes uendebant in **I**srael iustum et pauperem, hoc est, simplicem domini populum, quem iustum pura in deum fide, esse oportuit, & nolentes ad quiete, adsi-gebant ac trucidabant, ut est uidere in 3. & 4. **R**egum, atq; **P**ropheta, faciebant autem hæc, pro argento & cal- ciamētis, hoc est, pro re uilissima, si cum his quos conue- niebant, conferatur.

Hiero-boam enim factus rex **I**srael, excogitauit con- silium pessimum, ut liquet 3. **R**eg. 12. dicens in corde suo. Si populus ierit **H**ieroso'ymam, ad adorandum in tem- plum domini, deseret me, et reuertetur ad domum **D**auid regnum meum, & occidet me, aut miser ero, deiectus à gloria regni, in qua nunc sum. Proinde aureos utulos in- stituit, & posuit unum in **B**ethel alterum in **D**an. Consti- tuit quoq; prophetas et sacerdotes, qui docerent populum hoc **H**iero-boam figmentum, esse à domino institutum. **Q**ui uidentes, hoc illis fore medium, quo sibi multam hu- ius mundi substantiam congregarent, persuaserunt popu- lis, **D**eum ita uelle coli, in dictis locis corā utulis aureis, sicut **H**ieroso'ymis, coram archa foederis. **E**t ecce pro re- gni propterea uenie gloria, ac pro diuitijs, et cæteris caducis

rebus

rebus seculi huius, preciosissimas animas circunueniebant
 & uenundabant, ut facerent malum & abominationem
 coram Domino. Etenim quod in textu ponitur, pro calci-
 amentis, pro re modici ualoris ponitur. **V**ilia enim sunt
 omnia terrena, respectu animarum: itidem: **M**ulti eorum
 tam floccipensiebant animas & uerum Dei cultum, ut eti-
 am pro minimis quibuscunque, populum à Deo auerie-
 rent. **N**isi sunt, de quibus **Ezech. 13.** **V**iolabant me ad po-
 pulum meum, propter pugillum hordei & fragmentum
 panis, ut interficerent animas, que non moriuntur, & ui-
 uificarent animas, que non uiuunt, mentientes populo
 meo, credenti mendacijs. **V**ltimo loco, anima carnales si-
 gnificat, eo quod animales sint: significat itidem corpus,
 eo quod sit animale. **P**riore autem loco significat spiritua-
 les ac spiritum hominis.

Eiusmodi fuit, heu, seculis multis totum filij perditu-
 gnium, in quo absq; numero misellos sacrifices reperies,
 qui mallent obolos al quot, aut calciamenta, aut pugillum
 hordei, aut tortam panis, aut prandium unum, aut alia id
 genus, quam seruire animas mille, qui pro minimo ha-
 bent, gregem Domini perdere, modo aut saltem tantillu
 quiddam lucris adcedit, quo in suis scortationib & im-
 munditijs uictitent. **N**isi sunt impij homines, qui in hunc
 usq; diem uendunt iustum pro argento, & pauperem pro
 calciamentis.

Sana est prescripta huius loci enarratio, uerum aliam
 subiiciemus, que forsan simul cum prima est hoc loco, à
 spiritu

FRANC. LAMB. IN AMOS

Spiritu sancto intenta, nempe, de iniustitia in iudicijs, sic
Vendiderunt iustum, habentem causam iustam, in iudicio.
coram eis, iustitiam pro argento contra fas peruertendo.
Et pauperem, id est, causam pauperis, uendiderunt pro
calciamentis, pro minimo quocunq; lucro causam eorum
subuertentes. Vtraq; expositio bona, ego tamen malo pri
mam, quod secunda comprehendatur in sequentibus.

Qui conterunt super puluerem terrae capita
pauperum, & uiam humilium declinant.

Priore huius uersus parte crudelitas in pauperes &
iustos significatur. Quasi enim eorum capita super terrae
puluerem conterunt, dum eos calcant, spernunt, adfligunt.
Posteriore uero parte, illorum superbia fit manifesta. De
clinabant uiam, actus, opera, & conuictum humilium, id
est, pauperum, & simplicium in populo. Quod. Nihil ope
rari uolebant ut alij in populo, & dedignabantur, cum
humilibus conuersari, quasi illis sublimius quiddam essent.
En quod abominetur Dominus, superborum oculum, & id
quod humilibus commisceri nolunt. Nimirum haec tam
odit, ut haec una sit e causis, propter quas Israel, d. misus
fuit a Domino in sceleribus suis. Viderit ergo fidelis quis
que, ne ob conditionem humilium, Christum in eis spernat,
ut abunde docet S. Iacobus, suae canonicae cap. 2. scriptum
quoq; est Leui. 19. Non consideres personam pauperis,
neq; honores uultum potentis. Alioqui expauescat ne &
ipse, cum Israelis carnalibus, in suis criminibus deseratur,
& in suum interitum induretur.

Et filii

Et filius, et pater ierunt ad puellam, ut uiderent nomen sanctum meum.

De eadem puella intelligitur. Vnde & septuaginta posuerunt: Ad eandem puellam, quod est abominabile, et à Domino interdictum. Leui. 18. Id autem facientes, polluebant nomen Domini. Nam quemadmodum in ueris fidelibus, est Domino gloria, & proinde illi à reliquis benedicitur, ita ob legis suæ contēptores nomen eius ab exteris blasphematur. Hæc est tertia causa indurationis Israelis, & quod à Domino conuersus non fuit. Eiusmodi ergo libidines cause sunt excecationis. Libidinem haudquaquam putes, sanctum coniugium esse, sed quæ diuinis eloquijs aduersatur, ut sunt, adulterium, incestus, scortatio, raptus, & id genus alia. De lege interdicta, et cum tale quippiam ab his qui pro fidelibus haberi uolunt, committitur, per eos nomen domini blasphematur, quod sancta conuersatione honorare debuerant.

Et super uestimentis pigneratis ad cubuerunt iuxta omne altare, & uinum damnatorum bibebant, in domo Dei sui.

In phanis idolorum, quid ab impijs fieret, nemo qui hystorias legit ignorat. Vacabant enim illic luxurijs, comestationibus, ebrietatibus, & omnigenæ immunditiæ, ut uere pudeat earum plenius comminisci. Illic scelerosi ex Israel celebrabant conuiuia, Deo abiecto, idola colentes, & sedentes ad ebrietatem, addentesque scelus scelerum, adferebant secum uestimenta, hoc est, substantiam, quam ab his

FRANC. LAMB. IN AMOS

quos oppreſſerant, quaſi pignora adceperant, et illis contra p̄bas utebantur. Nimirum, non licet uti, pignoribus, ſed ut diſſereant, ſunt diligenter ſeruanda. Vinum quoq; non proprium, ſed eorum quos iniuſte donauerant, bibe-
bant. Sic agunt in hunc uſq; diem, fidelium oppreſſores, maxime qui ad Antichriſti factionem ſpectant, è paupe-
rum & eorum quos iniuſte obprimunt, ſubſtantia, omni idololatria, ac carnis delitijs adfluenteſ, Ideo ob id ſicut Iſraélite, non conuertuntur à ſuis enormiſſimis ac ne-
phandiſſimis ſcleribus, in quibus deo æquiſſime iudicæ, multis ſeculis relictis ſuere.

Ego autem exterminauit Amorreum à fa-
cie eorum, cuius altitudo, cedrorum altitudo fuit, & fortis ipſe quaſi quercus. Et contri-
ui fructum eius de ſuper, & radices eius ſub-
ter. Ego ſum qui aſcendere uos feci de terra
Aegypti, & eduxi uos in deſertum quadra-
ginta añis. Et ſuſcitauit de filijs ueſtris in Pro-
phetas, & de iuuenibus ueſtris Nazareos. Nū-
quid non ita eſt, filij Iſrael, dicit dominus.

Et propinabitis Nazareis uinum, & prophe-
tis mandabitis, dicentes, ut pro-
phetetis.

De Amorreis dicitur Nu. 13. quod filij Iſrael illis com-
parati quaſi locuſta uidebantur. Igitur hic enumerat illi-
quot beneficia quæ illis contulit, ut agnoſcentes ſuam in-
gratitudinem, ad cor redirent. Primum quod Amorreos
illorum

illorum causa deleuit. & contriuit eorum fructum ac radicem, id est, patres & filios. Quasi enim radices patres sunt, & eorum filij, quasi fructus. Secundum quod illos e-
duxit ex Aegypto, & in deserto annis quadraginta fo-
uit. Tertium, quod summos uerbi sui Prophetas, ex eis
maxime e'egit. O donum summum. Non fecit taliter o-
mni nationi, & iudicia sua, non tam sublimiter manifesta-
uit eis. Quartum, quod suscitauit e' iuuenibus illorum Na-
zareos, & alios quidem ad semper, ut Samsonem & Sa-
muellem, alios ad tempus, de quibus Num. 6.

Spernens autem tot Dei beneficia, ipsa Israelis ingra-
tissima gens, Prophetis Dei interdicebant, ne in Dei nomi-
ne prophetarent. Sic Amasias, uerbum interdicerere uoluit
Amos, ut habetur infra capite. 7. Mittebat illis Deus sue
ueritatis sacrosanctam, amabilem, & necessariam benedi-
ctionem, quam abiciebant, illi preferentes sua inuenta ex-
ecrabilia, in suum interitum. Paris uoti sunt in hunc diem,
hypocrite, & quot quot filij pditi ac fornicariæ Babylonis
partes agunt, interdiciunt enim, ne quis à Deo prophetet,
etiam cum dicunt: Prophetate. Nimirum id tantum uo-
lunt, ut sacratissima eloquia Dei, que purissime & simpli-
cissime sunt annuncianda, iuxta Antichristorum menda-
cia atq; insanias enarrent. Orem nocentissimam, & mo-
dis omnibus execrabilem coram Domino. Mand. in Pro-
phetis Dei, qui pro Ecclesiæ eius captiuis sponso, ac pa-
storibus, cum nihil minus sint, haberi tamen uolunt. Ne
propheteis, inquiunt, à Domino, sed que Patres nostri

D tradide-

FRANC. LAMB. IN AMOS

tradidere. **Q**uoniam, qui Patres sequi uolunt eos quos se-
qui tutum est, nempe sanctos Prophetas & Apostolos, se-
querentur Proinde factum est, ut à plusquam mille annis,
uerbum ueritatis fuerit absconditum, ac contra propriam
naturam, in sensu fornicario enarratum, dum illud coegit-
mus miseri, seruire mendacijs nostris. **T**radui, heu fui-
mus in mentem reprobam, & ambulantes in tenebris &
umbra mortis, in lumine eterne uitae nos esse dicebamus.
Miserere nostri Domine, miserere nostri. & aufer erro-
ris ac mortis spiritum, & palàm fac uniuersis populis, lu-
men quod reuelare coepisti.

Israélite igitur Prophetis mandabant, ne ueritatem
annunciarent. **E**t quid magis faciebant? **C**ontra legem
Nazaeorum positam Numeri sexto, unum ipsius **N**aza-
raei propinabant. **U**bi enim contemptus sermonum Dei
in cor hominis ascendit, nihil est quod non flocependant.
Pro minimo enim tum habent, nihil obseruare ex iussioni-
bus eius. **N**ulla est ultra Dei beneficiorum memoria, &
ingratitude iocus esse putatur, nec uidet caeca mens, quod
ueræ salutis peremptoria sit.

Ecce ego stridebo subter uos, sicut stridet
plaustrum onustum fœno. **E**t peribit fuga à
ueloce, & fortis non obtinebit uirtutem su-
am, & robustus non saluabit animam suam.
Et tenens arcum non stabit, & uelox pedibus
suis non saluabitur. **E**t ascensor equi non sal-
uabit animam suam, & robustus corde, in-
ter for-

ter fortes nudus effugiet in illa die, dicit Dominus.

Sensus huius loci est, quod adueniente tempore ab eterno praefinito, nolit ultra ferre iniquitatum Israelis grauissimam onera, uelique proinde, ut currus sceno, aut stipulis, (ut Septuaginta uolunt) maxime onustus, stridere, hoc est, signis ostendere, quod dictarum impietatum onus importabile sit. Porro haec signa, flagella illius sunt.

Subiungit autem: Et peribit fuga a uelocitate. Qui dicitur, singulas partes, eorum quae hic ponuntur, de Hieroboam filio Nabath, et illum sequentibus impijs regibus Israel, singulariter capiendas, et per nudum inter fortes fugientem, Osee, ultimum Israelis Regem, dum captiuum in Assyrios, quarto Reg. decimosextimo. Sed unde haec, nisi a somnijs Hebraeorum? Propterea abijcienda sunt, quod ad Scripturae sanctae maiestatem non consentiant, et illa sint prorsus indigna.

Est ergo alius sensus, nempe, quod neque uelocitas neque fortitudo, aut robur, neque arcus aut equus, aut aliud quodcunque, liberum potuit facere Israel, a manu Dei. Nam quis eum seruabit, quem Deus omnipotens et immutabilis perdere decreuit? Ipse nanque solus, quos flagellat, seruare et liberare potest. Inculcat autem, quod haec dixerit Deus, ne quis haec hominis figmenta esse putet, sed Dei excelsi, cuius sermo aeterna ueritas est, et non impleri non potest.